

z kapitalistických armád

POUŽITÍ JADERNÝCH MIN V ARMÁDÁCH NATO

Použití jaderných min považuje velení vojsk NATO za základní součást systému zátarasů bojové zóny středoevropského válčiště, a za nedílnou součást operačních plánů použití jaderných zbraní v ozbrojených silách Severoatlantického paktu. Jejich používání se plánuje ve všech druzích boje, zvláště však při vedení obrany, manévrové obrany, ústupu, a to jak v podmínkách vedení války s omezeným používáním jaderných zbraní, tak i ve všeobecné jaderné válce. Neustálý další vývoj jaderných min, jejich unifikace, používání umělých materiálů, propracovávání zásad jejich používání i výcvik s jadernou municí vedou k závěrům, že je nutné v příští možné válce počítat s jejich používáním. To vyžaduje od velitelů, štábů i vojsk zvládnout operačně taktické zásady používání jaderných min u nepřitele a opatření k přípravě a vedení útoku s překonáváním jaderných zátarasů.

Specifické vlastnosti a bojové účinky jaderných min umožňují jejich používání v armádách NATO jak ve válce vedené s omezeným používáním jaderných zbraní, a to již od jejího počátku, tak i při vedení všeobecné jaderné války.

V rámci strategických koncepcí kapitalistických států přijalo velení NATO na nátlak NSR pro středoevropské válčiště koncepci „přední strategie“, jejímž hlavním smyslem je zabránit vojskům protivníka obsadit území NSR a vytvořit podmínky k přenesení bojové činnosti na území ČSSR a NDR již v prvních dnech války. Důležitou úlohu k zabezpečení této koncepce přikládá velení NATO použití jaderných min s cílem:

- eliminovat pro armády NATO nevýhodný poměr sil v pozemním vojsku zneprístupněním některých prostorů;

- krýt pasívní směry a boky hlavních úderných uskupení na rozhodujících směrech činnosti;

- získat maximum času k skutečnémobilizačním opatření a přísunu operačních a strategických záloh na válčiště;

- znemožnit vedení útočných operací vojsk Varšavské smlouvy a způsobit jim maximální ztráty, zvláště na živé síle.

Podplukovník ing. Jiří Dojiva

Podle současných koncepcí přechodu k používání jaderných zbraní postupnou eskalací z války vedené klasickými prostředky je možné předpokládat, že hromadné používání jaderných min bude spadat do první etapy omezené jaderné války vedené taktickými jadernými zbraněmi. Přitom aktivace jednotlivých jaderných min může být uskutečněna v období varovných a výběrových jaderných úderů nepřítele. Jaderné miny mohou být použity dříve než ostatní prostředky hromadného ničení pouze se souhlasem prezidenta USA; za jistých okolností (při napadení jadernými zbraněmi protivníka) může povolit použití jaderných min vrchní velitel ozbrojených sil NATO, nebo jiný velitel operačního svazku USA z pověření prezidenta USA.

Nejnižší velitelé, kteří mohou používat jaderné miny, jsou velitelé divizí a velitelé brigád.

Jaderné miny se budou používat hlavně v obraně, kde jsou začleněny do systému zátarasů a tvoří jeho základ. V útoku se plánuje jejich používání v součinnosti s ostatními prostředky zátarasování ke krytí boků a styků, k odrážení protiztečí a protiúderů. Jejich účinek však nesmí ohrožovat zámysl a průběh další činnosti vojsk.

Přestože použití jaderných min, zvláště při vedení obranného boje, je velmi výhodné, má podle názorů západních vojenských teoretiků určité nevýhody. Při jejich výbuchu dochází k rozsáhlému radioaktivnímu zamoření, které může být za určitých povětrnostních podmínek nebezpečné pro vlastní vojska a obyvatelstvo. Dále vznikají prostory boření, záplav a požárů, které omezují pohyb obou protivníků a mohou ztěžovat protizteče, protiúderů nebo přechod do útoku.

Ke splnění sledovaných cílů používají se jaderné miny jednotlivě, v jaderných uzlech zátarasů, v jaderném minovém pásu podél státní hranice, nebo v hloubce území na důležitých strategických směrech. Ke zřízení uzlu zátarasu se používá několika jaderných min. Jaderný minový pás může mít hloubku několik desítek kilometrů a hustotu 1 až 3 jaderné miny na 1 km fronty. Použitím jaderných min malé ráže, uložených vedle sebe na vzdálenost rovnající se průměru nálevky, vznikne nepřekonatelný souvislý příkop.

Nepřítel může aktivovat jaderné miny buď současně, nebo postupně. Každý z těchto způsobů aktivace má své výhody a nevýhody.

Současně bude nepřítel zpravidla aktivovat jaderné miny tehdy, nebude-li mít dostatek zpráv o postupu našich vojsk,

bude-li chtít vytvořit náhle složitou situaci (rozsáhlé prostory radioaktivního zamoření, boření, záplav a požárů) v celém útočném pásmu obrany (svazku) a tím získat čas pro další zdokonalení obrany.

K postupné aktivaci jaderných min bude docházet zpravidla tehdy, bude-li mít nepřítel dostatek zpráv o postupu našich vojsk, hustota jaderného zátarasu nebude velká (půjde především o uzly jaderných min a jednotlivé miny) a jaderné miny budou uloženy na zvlášť pečlivě vybraných důležitých místech.

Způsoby aktivace se mohou kombinovat.

Účinek jaderných min se zvětšuje tím, že jsou aktivovány v době, kdy prostorem uložení procházejí vojska protivníka. Z toho tedy vyplývá, že hlavním cílem použití jaderných min není ničit živou sílu a bojovou techniku, ale vytvářet především těžko překonatelné prostory radioaktivního zamoření, boření, záplav a požárů, nebo ničit důležité objekty.

Ke ztížení odstraňování překážek se může kombinovat použití jaderných min se zamořením některých úseků chemickými zbraněmi.

Nepřítel předpokládá používat jaderné zátarasy s cílem zastavit nebo zpomalit postup vojsk protivníka, omezit jejich manévry, vytvořit podmínky k vedení úderů jadernými, chemickými a klasickými zbraněmi, nebo dovedně vedenou bojovou činností, maskovacími a klamnými opatřeními zavést protivníka do prostorů vybudovaných jaderných zátarasů. Jaderné miny budou používány k přehrazování důležitých směrů, k ničení důležitých komunikačních a jiných objektů, vodohospodářských zařízení a k vytváření rozsáhlých pásem radioaktivního zamoření, boření, záplav a požárů.

V rámci všeobecné přípravy operačního systému zátarasů byly na území NSR uskutečněny na objektech rozsáhlé úpravy, které souvisejí s přípravou k uložení jaderných min. Kromě toho mohou být použity k uložení jaderných min i stálá zařízení (studny), původně určené k uložení klasických trhavin, i když nedosahují potřebné hloubky pro optimální účinek jaderných min. Nejvíce je těchto stálých zařízení na našich operačních směrech v přední bojové zóně příhraničního prostoru. Další přípravy k použití jaderných min v hloubce území NSR budou dělat v období narůstání mezinárodního napětí jejími jednotky teritoriální obrany a v době války jejími jednotky svazů a svazků prvního operačního sledu.

Jaderné miny, určené k použití v zabezpečovacím pásmu, jsou uloženy ve

skladech na území NSR. S narůstáním mezinárodního napětí v období „válečného nebezpečí“ se připravují objekty, prověřují se místa uložení jaderných min, ale miny se neukládají.

Během „prostého poplachu“ (4–8 dní před válkou) se jaderné miny přisunují armádním sborům. Jaderné miny se mají ukládat teprve po poplachu „rudý“ (několik minut až 1 hod. před zahájením války).

Počítá-li se s vedením omezené jaderné války, může být uložení jaderných min v pásmu boje na zadrženu (v zabezpečovacím pásmu) v souvislosti s realizací operačních plánů v prvních dnech války více nebo méně opožděné. Uvažuje-li se o vedení války pouze konvenčními prostředky ničení, jaderné miny nemusí být ukládány.

Na základě zásad plánování a použití jaderných min a jejich ničivých účinků můžeme dospět k závěru, které ovlivní vedení operací pozemních vojsk ČSLA na pražsko-sárském a přelapském operačním směru:

1. Vzhledem k ničivým účinkům jaderných min

Při ukládání jaderných min v průměrných hloubkách do 10 m dojde výbuchem jaderné miny k **ničení živé síly** a bojové techniky vzdušnou tlakovou vlnou, seismickou vlnou a místními účinky výbuchu. Dále vznikne nálevka, v jejímž bezprostředním okolí dojde k silnému narušení terénu, zboření objektů a závalům.

Dále se vytvoří nebezpečné **radioaktivní zamoření** v nálevce a jejím blízkém okolí a ve směru šíření radioaktivního oblaku. Za výhodných povětrnostních podmínek mohou vzniknout účinkem světelného záření požáry hořlavých předmětů, které se mohou dále rozšiřovat.

Živá síla a technika bude ničena kombinovanými účinky výbuchu jaderné miny, které jsou menší než u pozemních výbuchů a se stoupající hloubkou uložení postupně ztrácí na významu.

Nálevka a její bezprostřední okolí, kde dojde k vytvoření rozsáhlých prostorů boření, požárů a velmi nebezpečným vysokým úrovním radiace, bude v prvních hodinách po výbuchu nepřekonatelnou překážkou. V důsledku vytvoření pásma radioaktivního zamoření s vysokými úrovněmi radiace ve směru šíření radioaktivního oblaku do značných vzdáleností od epicentra výbuchu může být pobytek v těchto prostorech živá síla vyřazena z boje po obdržení vysokých dávek ozáření. Souvislá a hluboká pásma velmi nebezpečného a nebezpečného zamoření

(pásma C a D) zabrání jejich překonání v prvních hodinách po výbuchu i po průjezdných komunikacích.

V důsledku vysokých úrovní radiace v okruhu ničivých účinků jaderné miny bude ztíženo v prvních hodinách i znečištěno odstraňování následků použití jaderných min odřady k odstraňování následků.

2. Vzhledem k předpokládanému použití jaderných min

Na předpokládaných operačních směrech bojové činnosti vojsk je nutné počítat s tím, že vojska NATO použijí jaderné miny především v jaderném minovém pásmu podél státní hranice i v hloubce území NSR k udržení důležitých čar a prostorů a v uzlech jaderných zátarasů na důležitých směrech. Rozsah prací v rámci všeobecné přípravy systému zátarasů ukazuje, že jaderné miny budou pravděpodobně tvořit základ celého systému zatarasování.

Podle posledních zpravodajských údajů je možné počítat s tím, že armádnímu sboru bude přiděleno ke splnění úkolů v obraně 25–30 jaderných min ráže od 0,61 do 15 kt, z nichž si 10–12 velitel sboru ponechá a ostatní přidělí divizím.

Na základě těchto zásad přidělování jaderných min a možností organických a posilových speciálních ženijních jednotek je nutné počítat při ukládání jaderných min s těmito normami:

— V pásmu obrany armádního sboru NSR širokém 90–100 km při posílení 25–30 jadernými minami ráží od 0,01 do 15 kt může být uloženo přidělenými 8–12 odřady MC (USA) a při použití vlastní speciální ženijní zatarasovací čety za 2 hodiny 12–16 řízených jaderných min (hustota minování 1 jaderná mina na 6–7 km). Za 4–6 hodin mohou být uloženy všechny jaderné miny přidělené armádnímu sboru NSR (tj. 25–30 jaderných min při hustotě minování 0,3 jaderné miny na 1 km).

— V pásmu obrany armádního sboru USA může být během 10–12 hodin (jsou-li připravené podkopy a studny) vytvořen jaderný minový zátaras o hustotě 0,8–1 i více jaderných min na 1 km fronty.

— V pásmu obrany divize USA širokém 30 km může být uloženo 12–17 jaderných min, což představuje hustotu minování 0,4–0,6 na 1 km fronty. Při posílení ženijního praporu divize speciální ženijní četou (6 sekcí MC) je možné počítat s tím, že za 2 hodiny bude uloženo 8 jaderných min a za 4–6 hodin plný počet.

Při posílení ženijních čet vrtulníky se ukládání zkrátí až o polovinu.

Z těchto možností vojsk NATO může dospět k závěru, že podaří-li se nepříteli získat čas 4–6 hodin na přípravu jaderných min k použití, narazí naše vojska na jaderný zátaras o hustotě 0,3–0,6 jaderné miny na 1 km fronty.

3. Vzhledem k předpokládané době ukládání a aktivace jaderných min

Jaderné miny budou pravděpodobně ukládány až při poplachu „rudý“, tj. ne více jak 1 hodinu před zahájením války.

Přitom na uložení a zpořádkování jaderné miny v předem připraveném podkopu (studni), na povrchu terénu, v mělkém podkopu, anebo s využitím místních objektů je zapotřebí doby do 20 minut u neřízených jaderných min a do 2 hodin u řízených jaderných min. Z toho vyplývá, že při okamžité aktivní činnosti našich vojsk prvního sledu může být ovládnuta značná část území nepříteli (do hloubky až 10 km), než budou jaderné miny připraveny k odpálení.

Při vedení války pouze konvenčními prostředky se s ukládáním jaderných min nepočítá. Dá se však předpokládat, že nepřítel při ztrátě operační iniciativy a vlastního území bude jaderné miny ukládat, i když je prozatím v období vedení konvenční války nebude aktivovat. Právě tak je třeba počítat s tím, že jaderné miny mohou být ukládány dříve než po vyhlášení poplachu „rudý“.

4. Vzhledem k rozsáhlým opatřením

k zajištění prací, spojených s přepravou a uložení jaderné miny, bude pro pozemní, ale i vzdušný průzkum velmi obtížné s dostatečnou přesností určit místo uložení jaderné miny. Naopak však toto důkladné zajištění může být demaskujícím příznakem ukládání jaderných min. Také bezpečnostní opatření u vojsk a obyvatelstva mohou umožnit zjištění prostorů uložení jaderných min. Neustálým udržováním dotyku s nepřítelem a pronikáním mezerami do hloubky jeho sestavy je možné vzhledem k povolenému stupni ohrožení vojsk zabránit nepříteli aktivovat jaderné miny.

Ze závěrů z ničivých účinků jaderných min, předpokládaného jejich použití i možností vojsk NATO zřizovat v relativně krátké době několik hodin jaderný minový zátaras vyplývá, že jaderné miny se stanou v příštím možné válce velmi účinným prostředkem zatarasování a ničení pozemních vojsk při rozvíjení útočných operací do hloubky území NSR. Jak ukazuje současný stav rozpracovanosti taktických zásad jejich použití i stupeň výcviku speciálních ženijních jednotek, je možné konstatovat, že nepřítel se k používání jaderných min všestranně připravuje a přikládá jim ve svých strategických koncepcích značný význam.

Proto musí mít velitelé a štáby naší armády rozsáhlé vědomosti o taktických i technických zásadách použití jaderných min a přijímat včasné a reálné opatření k zabránění ukládání a aktivace jaderných min. Podaří-li se nepříteli jaderné miny odpálit, potom musí řešit nejvýhodnější způsoby překonávání prostorů radioaktivního zamoření, boření, záplav a požárů.

Od pozemních vojsk ČSLA bude vedení bojové činnosti za používání jaderných min vyžadovat znalosti průzkumu, zneškodňování jaderných min, překonávání pásů boření, radioaktivního zamoření, záplav a požárů a odstraňování následků jejich použití.